

DE MENSCHEN BUITEN

door NANNIE VAN WEHL

Eén van de heerlijkheden van mijn weken 's zomers buiten is: weer omringd te zijn door die menschen. We hebben een vast zomerverblijf, waar we al jaren en jaren lang vertoeven — tot den middelbaren schoolleeftijd der kinderen zelfs bijna drie maanden. Geloof niet van me, dat ik ergens als een châtelaine een burcht betrek en gansch den omtrek kan opcommandeeren. Niet eens zijn die menschen-van-buiten, waar ik mee te maken heb, echte buitenmenschen, ik bedoel: boeren of dorpelingen. Want het buitenverblijf is niet eens een dorp — het is maar een aaneenrijging van villaparken te midden van bosch en heide. En daar hebben zich tal van menschen gevestigd, om die villabewoners van het noodige te voorzien en er zelf een broodje uit te slaan. Die menschen komen overal vandaan en onder hen zijn er ook wel, die in de naaste dorpen geboren zijn. En ze zijn anders dan de menschen hier in de groote stad om mij heen — het leven buiten, het zakendoen buiten, het zijn buiten heeft hen heel anders gemaakt. Ze zijn veel hartelijker, veel belangwekkender. Ze zijn veel meer mensch. Ze zijn veel meer de moeite waard om tegen te praten, om er wat aan te vragen of hun wat te zeggen.

In de stad draaien we om elkaar heen als automaten. Als poppen op een speeldoos, maar dan zonder het wijsje. De zon rijst — het speelwerk wordt opgewonden: de poppen draaien. Soms raken ze elkaar met houten handen, dan moeten ze elkaar wat brengen: brood of vleesch of kolen. Het mechaniek is heel ingewikkeld in zoo'n groote stad — de poppen hebben nog heel wat meer te doen dan halen en brengen. Maar de huisvrouw heeft 't meest te maken met de halende en brengende poppen.

En dan in die zalige weken buiten — dan zijn 't allemaal m e n s c h e n om haar heen. Zij ook, zij is ook heelemaal anders. Hoe kun je eender

blijven, of je staat op de straten, tusschen de muren van een stad, of dat je staat op den boschgrond, onder de hooge, wuivende dennen, op het straatje vóór je onderdeur?

Daar is de bakker. Dien ga ik meest tegemoet tot voor 't tuinhek. Dan loop ik langs de hooge en dichte haag, die mijn keukendepartement onzichtbaar maakt voor de bureu. Hoe mooi kleurt het bruine blad van de priunus tusschen de helgroene hulstblären! En de acacia streelt me even langs de wangen. „Die tak moet weg”, zegt mijn meisje. „Hij hangt in den weg.”

„Ik zal je zien aankomen”, zeg ik. „Hoe heerlijk, een tak te ontmoeten op je weg naar den bakker.” Dan lacht ze, een heerlijke lach, waar we allen, jaar in, jaar uit, naar terugverlangen. Want ze is ook een der menschen-van-buiten. En toen ze voor 't eerst, zorgend, om ons lachte of over ons lachte, en lachend voor ons zorgde, was ze een heel jong ding en nu, nu we haar al tien malen terug gevonden hebben, op haar post achter de onderdeur, nu is ze nóg jong en haar lach nóg parelend en frisch.

Als ik onder de beuken ben aangekomen, staat daar de bakker. Hoe heerlijk geurt het versche brood in de groote teenen mand. En nu hij den schoonen, roodgeruiten doek wegneemt: hoe smakelijk ziet het brood — o! het brood-van-buiten! — er uit. Het is om te watertanden: tijgerbrood en groote krentebollen en boterbroodjes — als ik daarop trakteeer, gaat er een gejuich op.

De kruidenier-van-buiten. Die is meteen mijn steun en mijn toeverlaat. Die weet letterlijk alles en kan zorgen voor alles. Dat is nog overgebleven uit den tijd, dat hij de eenige winkelier was in het villapark. Dien tijd heb ik met hem meegemaakt en ik geloof zeker, dat ik daarom een schreefje vóór heb. En nu kom ik nog wel eens om dingen bij hem, waarin een ander zich al lang gespecialiseerd

heeft: pennen en inkt, dweilen, een melkkan. Nu is het al etens- en drinkwaren, wat je ziet, maar ik weet nog de plaats, waar de bos veters heeft gehangen, en waar het schortebont lag. Daarom mag ik er ook telefoneeren, als ik wat op mijn hart heb. Denk eens aan — met een automatische telefoon. Hoe we toch vooruit zijn gegaan daar op de heil!

De kruidenier komt me bepaald verwelkomen. „Ik ben toch zoo blij, als ik u weer zie”, zei hij dezen keer. „Met u komt de zomer!” Ik was bepaald gestreeld door die hulde en vertelde ervan in de keuken. Maar zij, ze lachte weer, ze lachte me zoo hartelijk uit: „Hij is blij met uw prompte centjes! Er zijn veel slechte betalers in de buurten hier!”

Toen troostte ik me met de herinnering, dat de stationschef het toch óók gezegd had: „Ha — mevrouw, u, met u komt de zomer.”

Mijn monteur. Dat 's gewoon de Vliegende Hollander van de streek. Er is zoo nog al het een en ander te repareren, na een winterseizoen, waarin het huis door anderen is bewoond. Hij woont heel ver weg — loopende zou je er den tijd voor moeten nemen. Maar ik mag immers telefoneeren bij den kruidenier? En vóór ik dan weer terug ben, staat hij al voor 't huis, op zijn motorfiets, en hij wordt binnen gelaten en wip, wip, wip, van kamer tot kamer — en alles is weer klaar.

De tuinman. Die is altijd door in ééne verrukking. Pgagtig! Pgagtig! Pgagtig zijn de fuchsia's, die zoowaar, zonder dat 't de bedoeling was, óver zijn gebleven. En pgagtig heeft de nieuwe haag aangeslagen en pgagtig is de proefneming met de enkele klimroos geslaagd. Soms komt hij met groote stappen den voortuin binnen om me te vertellen, dat hij niét komt. „Ik ben zoo bag dguk! Ik denk, dat ik vannacht niet eens op bed kom!” Dan moeten er beerputten gelegd of tentoonstellingen in orde gemaakt worden — en weg beent zijn lange gestalte weer naar de fiets, die hij buiten heeft laten staan. Heb ik hem dan wat opgedragen voor een volgenden keer, dan zal hij nooit verzuimen weer ineens haastig om te draaien, twee of drie stappen terug te beenen en te zeggen: „Maag

't komt in ogde, 't komt in ogde, mevgouw!” Op een toon, alsof ik hem kijvend met allerlei verwijten en twijfel had achtervolgd. En ik heb niets gedaan dan vriendelijk tegen zijn hoogen, breeden rug, daar voor mij uit, gelachen, omdat ik hem toch zoo eenig vind.

Dinsdag en Vrijdag krijgen we bezoek van iemand, dien ik na de scheiding van tien maanden graag mijn beide handen zou willen toesteken. En zeggen: „Jongen, hoe maak je 't?” Maar je doet zoo iets niet. Je steekt je beide handen niet toe aan den man, die je boter en eieren komt brengen. Vooreerst al niet dáárom niet, en ten tweede: mijn kinderen zijn zoo critisch en vinden toch al vaak, dat moeder zoo gek doet. „Moeder, doe zoo gek niet!” en ik krijg een stomp, flink raak. Dezen jongen leerde ik kennen, vijftien jaar geleden, toen we den zomer in een pension doorbrachten in dezelfde streek. Toen was hij het jongste knechtje van den kruidenier. Misschien was hij toen veertien jaar. Hij had sportkousen, bloote knieën en altijd een hagelwit jasje. Hij had zoo iets apart, dat ik naar hem informeeren moest — als een jonge, vermomde, blonde prins was hij. Je zoudt hem zóó meegenomen hebben om in de stad op het gymnasium te doen. Het bleek de zoon te zijn van een grooten zakenman in de comestibles-branche, die geheel en al achterop geraakt was. Nauwelijks achttien jaar, begon hij voor zichzelf. En toen begon er een treurige tijd voor hem. Elken zomer zag ik hem vervallener en vermagerder terug. De zaken bloeiden, steeds grooter werd de mand aan zijn stuur, steeds grooter de mand op zijn bagagedrager. Maar de arme jongen kon het lichamelijk niet aan. De enden, die hij placht te fietsen met de zwaarbeladen fiets, waren ongelooflijk. Dat zal zoo drie zomers geduurd hebben en zijn lieve jongensgezicht werd steeds magerder en blauwer onder de oogen. Toen — den vierden zomer — daar was uitredding. Daar kwam hij aanrijden, nog wel bleek en mager, maar prinsheerlijk op een hittenkar. En de kinderen mochten dadelijk een eind meerijden.

De zaak blééf bloeien. Zijn gezondheid keerde

terug, nu hij, na een zware ziekte, een hittenkar had kunnen bemachtigen en niet meer zoo hoefde te sjouwen. Jaar op jaar ging hij er knapper uitzien, leek steeds meer op den vermoonden prins van weleer. Er kwam een eigen winkel in een der dorpen, een heel eind weg. Er kwam een jonge vrouw, er kwam een klein, blond kind. En toen — een blauwgelakte, keurige, gesloten bestelauto! Hij chauffeert zelf. O neen, de voorspoed heeft hem niet vadsig gemaakt, eerder het tegendeel. Zijn lenige gestalte wipt vederlicht den wagen in en uit. Op zijn hooge, slanke beenen komt hij de tuinen door, zijn koopwaar in een mandje. Met een stap, zóó vederlicht, zoo veerend, dat de kinderen hem den Stepper noemen. Tiré à quatre épingles — het hagelwitte jasje over een keurig zomercolbert-costuum. Ik vraag naar vrouw en kind. Zijn blauwe oogen lachen, zijn prachtige witte tanden schitteren, hij gebruikt bepaald Stacomb in zijn blond kapsel, zooals mijn eigen zoon. Ik ben ontroerd van blijdschap, als ik terugdenk aan zijn harde twintiger jaren. Het blijve je goed gaan, jongen, ijverige, dappere jongen. In zijn dorp heb ik pools-hoogte omtrent het vrouwtje genomen — ze is hem gelukkig waard.

Met mijn bode heb ik dezelfde wordinggeschiedenis meegemaakt. Tien jaar geleden een jongen, bij vader en moeder in huis, een oude kar en een oud paard in de schuur. Ijverig, gediensig, betrouwbaar. Je leven zoo niet. Met hem richtte ik het huis in, als 't ware. In dien tijd hadden de villaparken nog maar dien éénen winkel — voor de rest moest alles uit de stad komen. Dat was dan zijn werk. „Bode, twaalf van zulke gordijnringen. Bode, wie repareert deze schoenen? Bode, wat extra-lekkers bij de thee.” Hij kent den weg in 't heele huis, want dienstverrichting doet hij ook. „Bode, deze koffers moeten op zolder — ach bode, haal 't zelf even, 't is in de schuur.”

In den schemeravond komt hij altijd brengen, wat hij voor me haalde in de dichtstbijzijnde groote stad. Dan is 't een plezier eventjes met hem te praten — over zijn werk, over vrouw en kind. En terwijl naar hem te kijken en me te verwonderen.

Hoe tener lijkt hij, met altijd weer, bij het klimmen van jaar na jaar, het fijne, blanke gezicht van een nerveuzen gymnasiast in zijn laatste jaar. Lang is hij en wat slap — zóó, dat zijn gewrichten lijken op scharnieren, die den schroevendraaier noodig hebben. En toch — hoe een ontzettend zwaren arbeid verricht hij, telkens tot mijn schrik. „Bode, er staat een loodzware koffer op de groote slaapkamer. Je hebt toch je knecht wel bij je?”

De nerveuze stem, bijna overslaand van de haast: „Mijn knecht, waarom?”

„Omdat je dien koffer alleen niet mannen kan, bode.”

„Mag ik eventjes kijken, mevrouw?”

En hij is al boven en ik hoor hem stommelen. Goede hemel, je zult zien, hij doet 't alleen. „Bode, bode, je zult een ongeluk krijgen.”

„Moeder, moeder, doe zoo gek niet, de bode zal toch zelf wel weten, wat hij doet.”

„Gewoonlijk wel, maar vandaag niet”, zeg ik. Maar dan is 't beter te zwijgen, daar komt hij de trap al af met den grooten, loodzwaren koffer op den nek. Ik zet wijd de deur open, houd mijn hart vast, en dan zie ik, dat hij niet eens zijn groote vrachtauto, zijn Mercedes, in de laan heeft staan. Slechts de bagagefiets, waarmee hij de vrachten naar de auto toebrengt.

Ik roep de kinderen er bij: „Kijk nu toch eens, die koffer moet op de fiets. Hoe kan 't?”

Ze zijn vol belangstelling.

Als hij den koffer af heeft laten glijden vlak voor de fiets, dan zeg ik: „Heusch, bode, je moest zulke dingen niet doen. Daar verslijt je te gauw mee. Je had morgen terug kunnen komen met je knecht.”

„Nu heb ik 'm immers ineens!” zegt hij triomfantelijk. „Als de jongeheer misschien even de fiets wil vasthouden?”

Nu, dat doet de jongeheer volgaarne. En dan rijdt hij de fiets, met den enormen koffer, tot midden op de laan en dan — springt hij er op en rijdt weg. We gelooven onze oogen niet! We steunen, we zuchten van verbazing. En de kinderen zijn niet gauw uitgepraat: „Die bode! Hij sprong

d'r op! Gó! Ineens zat hij er op — dat wícht op je handen!"

Het wordt tot vader's week-end bewaard. Moet je hooren, die bode, die groote koffer van moeder.

En dan is er onder al de menschen, die buiten voor ons welzijn zorgen nog eene, en die nader ik altijd met de zuivere blijdschap, waarmee men een oude, trouwe vriendin nadert. Ze is de drogiste en de photografe van de buurt, al zijn er, sedert zij den moed had te beginnen, meerdere drogisten en meerdere photographen bij gekomen.

Every inch a lady is ze, in haar eenvoudige japon, in haar keurigen, overvollen winkel. Ze weet raad voor alles, voor vlekken en schoonmakerijen, voor lichte verwondingen en, o ja! voor Arbeid Adelt, want daar heeft ze een depôt van.

Dit jaar was ze niet opgewekt bij ons wederzien. Ze was magerder, en nu geheel grijs. En wat erger was: ze zag er slecht en bedroefd uit. Ik kon niet nalaten haar te vragen, wat er aan schortte. Ach ja, ze was wel eens wat moe, maar ze vond het zoo vervelend, dat ze zoo mager en zoo grijs werd — iedereen zei het. En haar mooie, donkere oogen glansden vochtig.

Toen schoot warm het me gevoel omhoog, vermengd met wat gram om de menschen, die zoo verwoestend praten kunnen -- ze kon er anders niet tégen — vermengd met besef van dat ze moest

ophouden te piekeren, want anders zou ze nóg magerder worden en geheel wit. En 't was immers alles groote domheid, van haar en de menschen — zooals 't was, was 't goed, en dat moest ze weten, en dat moest ze gelooven — en ik schoot uit in een lange, hartstochtelijke tirade en ik had mijn woorden wel willen maken zóó, dat ze recht haar hart troffen, recht in haar ziel drongen.

„Kijk eens naar mij — ik ben toch óók veel magerder dan vroeger, en net zoo grijs als u. Maar hadt u dan gewild, dat de jaren zóó maar langs ons waren afgegliden? Of dat we er steeds stralender, steeds prossender bij geworden waren? Van die welvoldane goudfazanten van tegen de vijftig! Lieve juffrouw, zoo is 't leven toch voor niemand, die zich de zaak ter harte neemt, die dènkt, die waarlijk lééft — zoo is 't dan toch nooit, dat je er onder blijft, wat je was. O, laten we er trotsch op zijn, dat we ons hebben laten verbruiken; we hebben toch allebei ergens voor gediend, en dat kan men ons aanzien.”

En ik reikte haar mijn hand over de toonbank heen en ze greep die met warmen druk en haar oogen straalden weer. Onze handen hielden elkaar, een oogenblik — géén houten handen van poppen op de speeldoos — en ik ging weg, in een wondere bewogenheid. Ach, wat ben je toch veel meer mensch, buiten! En wat heb je daar menschen om je heen!

□ □